

VIENNIN EDI-ASIAKKUUS

OPAS VIENNIN EDI-LÄHETTÄJÄKSI HAKEUTUVALLE

SISÄLLYSLUETTELO

1.	KÄYTETYT TERMIT	3
2.	EDI-LÄHETTÄJÄ	5
3.	EDI-LÄHETTÄJÄN TESTAUS	6
3.1.	Testauksen vaiheet ja aikataulu.....	6
3.2.	Testauksesta sopiminen ja yritysneuvonta.....	7
3.3.	Yhteyden avaaminen yrityksen ja Tullin välille operaattorivälitteisessä sanomaliikenteessä..	8
3.4.	EDI-sanomien lähetystiedot operaattorivälitteisessä sanomaliikenteessä	8
3.5.	XML-sanoman rivitys	8
3.6.	Testauksessa käytettävien vienti-ilmoitussanomien täyttämisen yleiset ohjeet.....	9
3.7.	Itsenäisen testauksen kulku	9
3.8.	Teknisen testauksen kulku	10
3.9.	Rinnakkaistestauksen kulku.....	10
4.	SUORA SANOMA-ASIOINTI VIENNISSÄ.....	12
4.1.	Hakeutuminen suoran sanoma-asioinnin asiakkaaksi.....	12
4.2.	Suoran sanoma-asioinnin yhteyden testaus.....	12
5.	SANOMALIIKENTEeseen SIIRTYMINEN	14
5.1.	Sanomaliikenteen (tuotannon) aloittaminen	14
5.2.	Siirtyminen operaattorivälitteisestä tietoliikenneyhteydestä suoraan sanoma-asiointiin.....	14
5.3.	Sanomien seurantavastuu	14
5.4.	Ongelmatilanteet	15
6.	TULLAUSOHJELMAN MUUTTUMINEN	16
7.	LISÄTIETOJA	16
8.	TESTITAPAUSTEN KUVAUKSET	17
8.1.	Itsenäinen testaus, testitapaukset 1 - 4	17
8.2.	Tekninen testaus, testitapaukset 5 – 12.....	18

1. KÄYTETYT TERMIT

Asiamies

Yksityishenkilö tai yritys, joka täyttää ja jättää tulli-ilmoituksen tavaranhaltijan (viejän) puolesta. Asiamiehenä käytetään usein huolintaliikettä.

EDI-lähtettäjä

Asiakas, jolla on Tullin lupa lähettää sähköisiä tulli-ilmoituksia omasta tietojärjestelmästä.

Ohjelmistotalo

Yritys, joka myy vienti-ilmoittamisessa tarvittavia ohjelmia. Ohjelmat rakennetaan Tullin sanomamääritysten perusteella ja testataan Tullin kanssa.

Operaattori

Yritys, joka tarjoaa tullin vienti-ilmoittamisessa tarvittavia sanomansiirtopalveluja.

Suora sanoma-asiointi

Sanomavälitys internetin kautta tullille; Yritykset voivat välittää sanomia tullille ns. web-service rajapinnan kautta ja käydä hakemassa tullin järjestelmistä tuotettuja vastaussanomia.

Suora sanoma-ilmoittaja

Yritys, joka muodostaa ja välittää sanomia tullin suoraan sanoma rajapintaan. Suora sanoma-ilmoittaja voi käyttää palveluntarjoajaa sanomien muodostamiseen ja välittämiseen.

Palveluntarjoaja

Yritys, joka toimii toisen yrityksen puolesta sanomien muodostajana ja/tai välittäjänä tullin suoraan sanomarakajapintaan.

Varmenne

Tulli tunnistaa sanomien muodostajan ja välittäjän VRKn myöntämien varmenteiden avulla. Muodostaja tarvitsee varmenteen XML-allekirjoitusta varten ja välittäjä yhteyksiä varten.

Rinnakkaistestaus

Jälkimmäinen osa EDI-lähtettäjäksi pyrkivän testausta. Testimateriaalina käytetään hakijan vanhoja vienti-ilmoituksia ja tarkastetaan sanomien sisällön virheettömyys.

Sarjanumero

Viisinumeroinen tunnus, joka yksilöi EDI-lähtettäjän. Sarjanumeroa tarvitaan sekä testaus- että tuotantovaiheessa ja se näkyy vientitapahtuman yksilöivässä tapahtumatunnuksessa.

Sähköinen palvelukeskus

Tullin toimipaikka, jonne EDI-ilmoitukset ohjautuvat noustessaan inhimilliseen käsittelyyn.

Tekninen testaus

Ensimmäinen osa EDI-lähtäjäksi pyrkivän testausta. Siinä käytetään Tullin testimateriaalia, tarkastetaan tietoliikenneyhteyksien toimivuus ja sanomien rakenteen virheettömyys.

Testaus

EDI-lähtäjän luvan saamista edeltävä vaihe, jossa asiakas lähettää EDI-sanomia Tullin testiympäristöön. Hyväksytysti suoritettua testauksen jälkeen asiakas saa EDI-lähtäjän luvan ja pystyy lähettämään virheettömiä sanomia Tullin järjestelmään ongelmitta.

Viennin rekisteröity asiakas

Asiakas, jonka tiedot on tallennettu Tullin asiakasrekisteriin ja jolle on annettu viennin jatko-osa (muotoa T0001).

2. EDI-LÄHETTÄJÄ

EDI-lähetäjä on Tullin asiakas, joka saa lähettää omia tai päämiehensä (viejän) vienti-ilmoituksia XML-standardin mukaisina tullii-ilmoitussanomina. EDI-lähetäjäksi voi hakeutua viennin rekisteröidyksi asiakkaaksi hyväksytty viejä tai huolintaliike. Lisätietoja rekisteröinnistä löytyy Tullin internetsivuilta.

EDI-lähetäjän hakemus ja täyttöohje löytyvät Tullin internet-sivuilta osoitteesta

http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/sahkoinenasiointi/lomakkeet/edi_lomakkeet/index.jsp

EDI-lähetäjäksi hakeutuvan yrityksen on oltava **viennin rekisteröity asiakas**. EDI-lähetäjäksi hakeutuvalla yrityksellä tulee olla käytössään tullaushjelma, joka tuottaa vaadittavat sanomat Tullin antamien ilmoitusstandardien mukaisina. Tulli ei toimita tarvittavia ohjelmistoja, vaan yritys voi tiedustella niitä omalta ohjelmistotoimittajaltaan. Jos yrityksellä ei ole valittuna omaa ohjelmistotoimittajaa, luettelo ohjelmistotaloista löytyy Tieke Ry:n internetsivulta osoitteesta

http://www.tieke.fi/mp/db/file_library/x/IMG/35873/file/Tullaushjelmistotaulukko.pdf. Sanoma-liikennettä varten tarvittavat sanomaliikenteen ja sanomien tietosisällön kuvaukset löytyvät Tullin internet-sivuilta (viennin EDI-sanomat).

Operaattorivälitteisessä sanomayhteydessä yrityksen on myös solmittava sopimus operaattorin kanssa, joka vastaa sanomaliikennettä varten tarvittavista verkkoyhteyksistä. Tullin hyväksymät operaattorit on lueteltu dokumentissa Sanomapohjaisen asiointin opas, joka löytyy tullin internetsivuilta kohdasta

http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/sahkoinenasiointi/edi/sanomapohjainen_asiointi_tullissa.pdf

Suorassa sanoma-asioinnissa yrityksen on hankittava Väestörekisterikeskuksen (VRK) myöntämä varmenne yhteyden muodostamista varten. Tulli tunnistaa sanoman muodostajan ja välittäjän varmenteiden avulla. Muodostajan tekemä XML-muotoinen sanoma allekirjoitetaan digitaalisesti käyttäen apuna varmennetta. Tulli tunnistaa sanoman muodostajan y-tunnuksen sanoman XML-allekirjoituksen varmenteesta. Välittäjä tarvitsee varmenteen yhteyttä varten. Jos muodostaja ja välittäjä ovat eri tahoja, kummankin on hankittava oma palvelinvarmenteensa. Jos muodostaja ja välittäjä ovat sama taho, riittää yhden varmenteen hankkiminen.

Lisätietoja varmenteen hankkimisesta löytyy ” Sanomapohjainen asiointi tullissa: Tekninen opas” luvusta 1.

Päästäkseen viennin EDI-lähetäjäksi yrityksen on testattava tullaushjelmansa ja verkkoyhteydet Tullin kanssa. Tulli suorittaa testauksen myös testausohjelmia tekeviä ohjelmistotalojen kanssa. Testauksesta kerrotaan tarkemmin luvussa 3.

Tulli edellyttää EDI-lähetäjäksi pyrkivältä yritykseltä vientimenettelyn ja tullauksen osaamista, jotta sanomaliikenne sujuu ongelmitta.

3. EDI-LÄHETTÄJÄN TESTAUS

Testauksen tavoitteena on, että yritys lähettää mahdollisimman virheettömiä sanomia EDI-lähtämisen tuotantovaiheeseen siirryttyään. Testauksen aikana yritys lähettää erisältöisiä vienti-ilmoitussanomiamia (esimerkiksi täydellinen, korjattu), joihin Tulli vastaa statussanomilla (hyväksyminen, virhe, lisäselvityspyyntö jne.). Yritys vastaa statussanomiin niiden edellyttämällä tavalla, esimerkiksi korjaa virheen tai lähettää lisäselvityksen.

EDI-lähtämäjän testaus suoritetaan yrityskohtaisesti (yksi y-tunnus). Erillisiä toimipistekohtaisia testauksia ei tehdä (vain yhden toimipisteen jatko-osa). Testaus tehdään tietojärjestelmäkohtaisesti. Yritys joutuu suorittamaan useita testauksia vain siinä tapauksessa, että yrityksen eri toimipisteissä on käytössä useita tietojärjestelmiä. Jos kyseessä on yrityskonserni, testaukset suoritetaan yrityskohtaisesti (eri y-tunnukset). Mikäli yksi yrityksistä toimii EDI-lähtämäjänä kaikkien konsernin yritysten puolesta, vain sen on suoritettava testaus.

Yrityksessä testauksen yhteyshenkilö on EDI-lähtämäjän hakemuksessa ilmoitettu yhteyshenkilö, ellei muuta ole sovittu. Ohjelmistotalon edustaja voi avustaa yritystä testauksessa, mutta testauksesta vastaa aina viejä tai huolitsija.

3.1. Testauksen vaiheet ja aikataulu

EDI-lähtämäjän testaus koostuu kolmesta osasta, jotka suoritetaan peräjälkeen:

- itsenäinen testaus, enintään 2 viikkoa
- testaus Tullin asiakastestaajan kanssa, enintään 3 viikkoa:
 - tekninen testaus
 - rinnakkaistestaus

Itsenäinen testaus järjestetään yrityksen tarpeen ja Tullin mahdollisuuksien mukaan. Siinä yritys käyttää Tullin laatimaa testimateriaalia (testitapaukset 1 – 4), jotka on julkaistu Tullin internet-sivuilla. Tulli osallistuu itsenäiseen testaukseen vain avaamalla yhteydet Tullin operaattorin ja yrityksen operaattorin välille tai lisäämällä yritykselle oikeudet käyttää suoraan sanna-asiantia. Tullin asiakastestaaja ei osallistu itsenäiseen testaukseen. Yhteyksien avaamispäivä sovitaan asiakastestaajan kanssa ja se voi olla aikaisintaan 2 viikkoa ennen teknisen testauksen aloittamista. Yrityksen lähettämään virheettömään sanomaan Tullin järjestelmä lähettää automaattisesti hyväksymissanoman. Virheellisiin sanomiin Tullin järjestelmä lähettää automaattisesti hylkäys- tai virheilmoitussanoman.

Tullin asiakastestaajan kanssa suoritettava testaus koostuu kahdesta osasta: teknisestä ja rinnakkaistestauksesta. Testaukseen varataan yhteensä kolme viikkoa. Mitä nopeammin

tekninen testaus on ohi, sitä enemmän aikaa yrityksellä jää rinnakkaistestaukseen. Yrityksen on huomattava, että testaus on pystyttävä suorittamaan kolmessa viikossa. Jos tämä aika ylittyy, testaus lopetetaan ja yrityksen on varattava uusi testausaika. Koska yritys näin joutuu testattavien yritysten ”jonon päähän”, testauksen lopullinen suorittaminen voi siirtyä kuukausia eteenpäin.

Teknisessä testauksessa Tullin asiakastestaaja varmistaa, että tietoliikenneyhteydet toimivat ja että yrityksen lähettämät sanomat ovat Tullin sanomakuvausten mukaisia. Teknisessä testauksessa käytetään Tullin laatimaa testimateriaalia. Tällöin kyseessä ovat testitapaukset 5 – 11 (tarvittaessa 3 kpl feogatestitapausta). Testattavien tapausten määrä riippuu yrityksen toimialasta ja vientitapahtumien luonteesta. Vientiyritysten ei välttämättä tarvitse tehdä kaikkia testitapauksia, kun taas asiamiehenä toimivat yritykset testaavat kaikki tapaukset. Tullin asiakastestaaja määrittelee käytettävät testitapaukset testiajan sopimisen yhteydessä.

Rinnakkaistestauksessa varmistetaan, että yrityksen työntekijät osaavat ilmoittaa vienti-ilmoitussanomalla tarvittavat tiedot oikein. Testimateriaalina käytetään hakijan omaa tullausmateriaalia esimerkiksi aikaisemmin antamia vienti-ilmoituksia ja niihin liittyviä kauppalaskuja ynnä muuta materiaalia. Numeroidut testitapaukset toimitetaan asiakastestaajalle ennen testausten aloittamista.

EDI-lähtäjänä toimiva yritys on vastuussa siitä, että sen vienti-ilmoituksia tekevä henkilöstö hallitsee vienti-ilmoitussanomien lähettämisen. Sähköisiä vienti-ilmoituksia tekevien työntekijöiden tulee osallistua mahdollisimman laajasti rinnakkaistestaukseen.

3.2. Testauksesta sopiminen ja yritysneuvonta

Kun Tulli on käsitellyt EDI-lähtäjäksi hakeutuvan yrityksen hakemuksen, Tullin asiakastestaaja ottaa yhteyttä hakemuksessa mainittuun yrityksen yhteyshenkilöön testausaikojen ja yhteyksien avaamispäivämäärän sopimista varten. Asiakastestaaja kysyy samalla yritysneuvontatarvetta. Jos yritys haluaa neuvontaa, tullipiirin asiakasyhteyshenkilö ottaa yritykseen yhteyttä ja sopii neuvonta-ajan.

Yritysneuvonta on vapaaehtoista ja se voi tapahtua puhelimitse tai henkilökohtaisena tapamisena yrityksen tai Tullin tiloissa. Yritysneuvonnassa käydään läpi:

- yrityksen yksilöivät sarjanumero ja kontrollointitunnus, joita yritys käyttää testauksessa ja tuotannossa
- sanomaliikenteen kulku: mitkä sanomat yrityksen on pystyttävä lähettämään ja vastaanottamaan
- sanomien tietosisältö: mitkä seikat yrityksen on otettava huomioon sähköisiä vienti-ilmoituksia täyttäessään ja XML-sanomia laatiessaan
- Teknisen testauksen materiaali: Tullin laatimat testauksessa käytettävät vienti-ilmoitukset, niistä muodostettavat XML-sanomat sekä saapuvat vastaussanommat
- yrityksen omat kysymykset

On toivottavaa, että neuvontatapaamiseen osallistuvat yrityksestä sekä vienti-ilmoittamisen että sanomaliikenteen asiantuntija. Osallistujamäärää ei ole rajattu.

3.3. Yhteyden avaaminen yrityksen ja Tullin välille operaattorivälitteisessä sanomaliikenteessä

Yrityksen (viejän tai asiamiehen) ja Tullin välillä voi käyttää joko operaattoria tai suoraa sanoma-asiointia.

Operaattorivälitteisessä sanomaliikenteessä yritys ilmoittaa EDI-lähtäjän hakemuksessaan operaattorinsa nimen ja yhteystiedot.

Tullin asiakastestaaja välittää yhteystiedot omalle operaattorilleen. Samalla asiakastestaaja ilmoittaa Tullin operaattorille päivän, jolloin yhteys voidaan avata. Tullin operaattori ilmoittaa asiasta etukäteen yrityksen operaattorille, joka muodostaa yhteyden Tullin testiosoitteeseen: S=edieltel/O=KONE5/P=TULLILAITOS/A=MAILNET/C=FI

Yritykseltä tai yrityksen käyttämältä operaattorilta ei edellytetä toimenpiteitä eikä yhteydenottoja Tulliin tai Tullin operaattoriin päin.

3.4. EDI-sanomien lähetystiedot operaattorivälitteisessä sanomaliikenteessä

EDI-lähtäjän tunnisteena käytetään lähetystiedoissa lähtäjän ISO-6523-standardin mukaista EDI-tunnusta (maakoodi 0037+ y-tunnus ilman välimerkkejä).

Sanoman tasolla asiakkaat tunnistetaan y-tunnuksen ja Tullin antaman asiakastunnuksen (sanoman kontrollointitunnus) perusteella. Tulli lähettää statussanoman (vastaussanoman) EDI-lähtäjän ilmoitussanomassa ilmoittaman EDI-tunnuksen perusteella. Testitilanteessa tulee käyttää testi-indikaattoria. Testi-indikaattoria ei käytetä tuotannossa, eikä testisanomia saa lähettää tuotantoympäristöön.

3.5. XML-sanoman rivitys

EDI-lähtäjän on rivitettävä Tullille lähettämänsä XML-sanoma.

Jos sanomassa on yli 8000 merkkiä, Tullin EDI-server rivittää sanoman 8000 merkin kohdalta, jolloin tieto katkeaa väärästä kohdasta ja sanoma häviää.

3.6. Testauksessa käytettävien vienti-ilmoitussanomien täyttämisen yleiset ohjeet

Testattavat vienti-ilmoitukset täytetään seuraavasti:

- **Viejä/Lähettäjä**-kenttään viejä täyttää omat tietonsa (y-tunnus, viennin rekisteröidyn asiakkaan jatko-osa, osoite); asiamies täyttää kohtaan asiakastestaajan kanssa sovitun asiakasyrityksen tiedot.
- **Viite**-kohdassa ilmoitetaan testitapauksen numero
- **Asiamies**-kenttä; Viejä jättää kentän tyhjäksi, asiamies ilmoittaa omat tietonsa.
- **Tavaran sijaintipaikka** täytetään yrityksen omilla tiedoilla.

Testitapauksissa on annettu vain kyseiseen vientitapahtumaan liittyvät testattavat tiedot, jotka tulee välittää sanomassa muuttumattomina. Sanomassa ilmoitetaan myös muut sanomakuvausten vaatimat tiedot sanomakuvausten mukaisesti.

3.7. Itsenäisen testauksen kulku

Itsenäisen testauksen piiriin kuuluvat testaussanomamat 1 – 4. Yritys testaa tapaukset itsenäisesti, ilman Tullin asiakastestaajan apua.

- Yritys ilmoittaa sähköpostitse Tullin asiakastestaajalle aloittavansa itsenäisen testauksen.
- Yritys lähettää XML-sanoman Tullin järjestelmään ja odottaa vastausta. Jos yritys ei saa Tullin järjestelmästä lainkaan vastaussanomaa, yritys ottaa yhteyttä aina ensin omaan operaattoriinsa tai palveluntarjoajaansa ja vasta sen jälkeen Tullin asiakastestaajaan ongelman korjaamista varten.
- Kun yhteys toimii, yritys lähettää XML-sanoman Tullin järjestelmään. Jos sanoma on virheellinen, Tullin järjestelmä lähettää yritykselle automaattisesti muodostetun hylkäyssanomana ja yrityksen on lähetettävä sanoma uudestaan.
- Tapauksen 1 – 3 hyväksyty suorittaminen: Jos yrityksen lähettämä sanoma on virheetön, Tullin järjestelmä lähettää yritykselle automaattisesti hyväksymissanoman ja luovutussanomana.
- Tapauksen 4 hyväksyty suorittaminen: Kun yritys on täyttänyt vienti-ilmoitussanomana testitapauksen ohjeistuksen mukaisesti, Tullin järjestelmä lähettää yritykselle automaattisesti virheilmoituksen. Tämän jälkeen yrityksen on lähetettävä Tullille **korjattu vienti-ilmoitussanoma**. Jos korjattu vienti-ilmoitussanoma on sisällöltään virheetön, Tullin järjestelmä lähettää yritykselle hyväksymissanoman ja luovutussanomana.
- Yritys voi lähettää samaa sanomaa useita kertoja koko itsenäisen testausjakson ajan.

3.8. Teknisen testauksen kulku

- Teknisen testauksen piiriin kuuluvat testaussanomat 5 – 12 (tarvittaessa feogatestisanimat 1-3). Tullin asiakastestaajan kanssa sovitaan, mitkä tapaukset tulevat yrityksen testattaviksi.
- Yritys lähettää XML-sanoman Tullin järjestelmään ja ilmoittaa lähetyksestä sähköpostitse Tullin asiakastestaajalle.
- Tullin asiakastestaaja tutkii sanoman kulun tietoliikenneverkossa. Asiakastestaaja ilmoittaa yritykselle, jos sanoma ei ole tullut perille ja ongelma on yrityksen ja tämän operaattorin tai palveluntarjoajan välillä. Yritys korjaa ongelman.
- Kun sanoma on saapunut Tullin järjestelmään, Tullin asiakastestaaja tarkastaa, että vienti-ilmoitussanoma vastaa rakenteeltaan sanomakuvausta. Jos rakenteessa on virheitä, asiakastestaaja ilmoittaa niistä yritykselle. Yrityksen (ohjelmistotalon) on korjattava virheet.
- Kun sanoman rakenne on virheetön, Tullin asiakastestaaja tarkastaa sanoman sisällön. Jos sanoma on virheellinen, asiakastestaaja ilmoittaa siitä yritykselle, joka korjaa virheet ja lähettää korjatun sanoman uudestaan.
- Näin käydään läpi kaikki testitapaussanomat yksi kerrallaan.
- Kun yritys on lähettänyt kaikki sanomat hyväksytysti, asiakastestaaja lähettää sähköposti-ilmoituksen teknisen testauksen hyväksymisestä. Tämän jälkeen yritys siirtyy rinnakkaistestaukseen.

Yhteydenpito tapahtuu pääasiassa sähköpostitse.

3.9. Rinnakkaistestauksen kulku

- Yritys lähettää XML-sanoman ja ilmoittaa lähetyksestä sähköpostitse asiakastestaajalle.
- Tullin Asiakastestaaja vertaa XML-sanoman sisältöä saamansa vienti-ilmoituksen kopion sisältöön. Jos sanoma on virheellisesti täytetty, asiakastestaaja ilmoittaa siitä yritykselle, joka korjaa virheet ja lähettää sanoman uudestaan korjattuna.
- Näin käydään läpi kaikki testitapaussanomat yksi kerrallaan. Kaikkien yrityksen tulosohjelmaa käyttävien henkilöiden on osallistuttava testaukseen.
- Rinnakkaistestausmateriaalin tulee olla mahdollisimman kattava otos yrityksen vienti-ilmoituksista. Asiakastestaaja voi tarvittaessa kuitenkin rajoittaa käytettävää testimateriaalia ja sen määrää.
- Yrityksen tulee kertoa asiakastestaajalle, mikäli se aikoo tuotannossa käyttää sellaisia automatisoituja toimintoja vientiohjelmassaan, jotka eivät ole tulleet ilmi teknisen- tai rinnakkaistestauksen aikana.
- Kun yritys on lähettänyt kaikki sanomat hyväksytysti, asiakastestaaja lähettää sähköposti-ilmoituksen rinnakkaistestauksen hyväksymisestä. Asiakastestaaja sopii yrityksen kanssa myös tuotannon aloituspäivän.

Yhteydenpito tapahtuu pääasiassa sähköpostitse.

On toivottavaa, että rinnakkaistestaukseen osallistuu mahdollisimman moni niistä yrityksen työntekijöistä, jotka tuotantovaiheessa tulevat tekemään sähköisiä vienti-ilmoituksia. Rinnakkaistestaukseen osallistuvien työntekijöiden nimet ilmoitetaan joko EDI-lähtäjän hakemuksen lisätietoa kohdassa, tai myöhemmin asiakastestaaajalle.

4. SUORA SANOMA-ASIOINTI VIENNISSÄ

Suoraa sanoma-asiointia on mahdollista käyttää vienti-ilmoituksissa operaattorivälitteisen sanoma-asioinnin sijaan.

Suorassa sanoma-asioinnissa viejä eli suora sanomailmoittaja lähettää XML-muotoisia sanomia tulliin julkisen sanomajärjestelmän kautta kytkeytymällä julkisen verkon (internet) kautta. Tullin yritysasiakkaat voivat lähettää automatisoidusti sanomia tullin julkisen sanomajärjestelmän kautta Tullin tietojärjestelmiin ja käydä hakemassa tullin järjestelmistä tuotettuja vastaus-sanomia ns. viestivarastosta. Suora sanoma-asioinnin käyttöönotto edellyttää tullin asiakkaalta muutoksia, mikäli he ovat käyttäneet aikaisemmin operaattorivälitteistä sanomavälityspalvelua.

Suora sanomailmoittaja voi olla myös vientiyrityksen edustaja. Halutessaan suora sanomailmoittaja voi käyttää sanomien välittämiseen tai välittämiseen ja muodostamiseen palveluntarjoajaa.

4.1. Hakeutuminen suoran sanoma-asioinnin asiakkaaksi

Sanomailmoittajana ja palveluntarjoajana toimivan yrityksen on haettava lupaa käyttää suoraa sanoma-asiointia. Suoran sanoma-asioinnin rekisteröintilupaa haetaan tullilomakkeella 850s-10. Lisätietoja hakeutumisesta suoran sanoma-asioinnin asiakkaaksi löytyy Tullin internetsivuilta

osoitteesta

http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/sahkoinenasiointi/lomakkeet/suoran_sanoma_asioinnin_lomakkeet/index.jsp

4.2. Suoran sanoma-asioinnin yhteyden testaus

Suora sanoma-asiointi edellyttää aina yhteyden testausta Tullin kanssa sekä järjestelmäkohdasta testausta, mikäli kyseessä on uusi yritys tai uusi ohjelmisto. Jos kyseessä on jo viennin EDI-lähtäjänä toimiva yritys, ELEX-järjestelmäkohdasta asiakastestausta ei tarvitse tehdä, ainoastaan yhteyden testaus muutamalla viennin testitapauksella riittää.

Teknisen yhteyden testauksen testitapausten suorittamisella pyritään varmistamaan, että asiakkaan ohjelmisto on yhteensopiva Tullin suoran sanoma-asioinnin web service -palvelun kanssa. Koska web service toimii kuljetuskerroksena vienti-ilmoituksille, yhteyden tekninen toimivuus pyritään varmistamaan erikseen ennen sovellussanomilla tehtävää testausta. Jos yritys käyttää jo aikaisemmin suoria yhteyksiä johonkin muuhun Tullin järjestelmään esim. AREX-järjestelmään, on teknisen yhteyden testaaminen vapaaehtoista. Tarkemmat teknisen yhteyden testausohjeet lähetetään yritykselle testausajan sopimisen yhteydessä.

Yhteyden testauksessa sovellussanomilla (vientii ilmoituksilla) yritys voi käyttää Tullin itenäisiä testitapauksia (1-4) tai halutessaan omaa testimateriaaliaan, joka tulee lähettää asiakastestaaajalle etukäteen. Mikäli yritys ei ole aiemmin käyttänyt suoraa sanoma-asiointia missään Tullin järjestelmässä, ennen sovellussanomilla tehtävää yhteyden testausta yrityksen tulee suorittaa tekninen yhteyden testaus.

Ennen suoran sanoma-asiointin yhteyden testausta yrityksen tulee tutustua Tullin nettisivuilla olevaan oppaaseen "Sanomapohjainen asiointi Tullissa: Tekninen opas" sekä "Sanomapohjainen asiointi Tullissa: Johdanto sanomapohjaiseen asiointiin Tullissa". Teknisestä oppaasta löytyy mm. suoran sanoma-asiointin lähetystiedot sekä ohjeet Väestörekisterikeskuksen palvelinvarmenteen hankkimiseksi.

<http://www.tulli.fi/fi/yrityksille/sahkoinenasiointi/edi/index.jsp>

Jos viennin suoraksi sanoma-asiakkaaksi hakeutuva yritys ei ole aikaisemmin toiminut EDI-lähtäjänä operaattorivälitteisten sanomayhteyksien kautta, on yrityksen suoritettava hyväksytysti luvussa 3 mainitut EDI-lähtäjän testaukset.

5. SANOMALIIKENTEeseen SIIRTYMINEN

5.1. *Sanomaliikenteen (tuotannon) aloittaminen*

Kun testaus on hyväksytysti suoritettu, Tulli lähettää yritykselle EDI-lähtäjän lupapäätöksen ja siihen liitetyn testausraportin, jossa kerrotaan testauksen vaiheet ja testauksen aikana ilmenneet ongelmat. Luvassa ilmoitetaan tuotannon aloittamisaika.

Operaattorivälitteisessä sanoma-asioinnissa Tullin operaattori siirtää EDI-lähtäjänä toimivan yrityksen testiympäristöstä tuotantoympäristöön. EDI-lähtäjän on itse huolehdittava oman operaattorin kanssa siirto testiympäristöstä tuotantoympäristöön (katso kohta 3.4 EDI-sanomien lähetystiedot). Suorassa sanoma-asioinnissa sanomailmoittajan on itse huolehdittava, että sanomat lähetetään tuotantoympäristöön. Yritys voi aloittaa EDI-lähtämisen luvassa mainittuna ajankohtana. Yrityksen tulee ilmoittaa Tullin asiakastestaaajalle ensimmäisen tullii-ilmoituksen lähettämistä. Jos lähettämisen aloittaminen siirtyy sovitusta, yrityksen on ilmoitettava asiakastestaaajalle uusi aloittamisajankohta. Vastaavasti Tulli ilmoittaa yritykselle, mikäli käyttöönotto siirtyy Tullin ohjelmistosta johtuvasta teknisestä tai muusta ongelmasta. Sähköisen tullauskeskuksen tullauskäsittelijä voi pyytää yritystä toimittamaan kopiot vienti-ilmoituksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista EDI-lähtämisen tuotantovaiheen alussa.

5.2. *Siirtyminen operaattorivälitteisestä tietoliikenneyhteydestä suoraan sanoma-asiointiin*

Viennissä on mahdollista käyttää samanaikaisesti sekä operaattorivälitteistä tietoliikenneyhteyttä että suoraa sanoma-asiointiä. Asiakkaan tulee huolehtia siirryessään operaattorin käytöstä suoraan sanoma-asiointiin, että tarvittaessa myöhemmin lähetettävät vastaussanomamat operaattorivälitteisesti lähetettyihin vienti-ilmoituksiin pystytään vastaanottamaan edelleen operaattorin tai suoran sanoma-asioinnin kautta. Asiakastestaaaja sopii yhdessä asiakkaan kanssa operaattoriyhteyksien sulkemisen ajankohdasta.

5.3. *Sanomien seurantavastuu*

EDI-lähtäjän on huolehdittava sanomien seurannasta ja kulusta eli huolehdittava, että kaikkiin lähetettyihin sanomiin saadaan vastaus. Tullin statussanomaan (vastaussanomaan) on vastattava pyydettyllä tavalla, esimerkiksi, jos Tulli lähettää statussanomana virhesanomana on siihen vastattava korjatulla sanomalla.

5.4. Ongelmatilanteet

Sanomaliikenteeseen liittyvissä ongelmatilanteissa EDI-lähtäjän kannattaa aloittaa ongelmien selvittäminen ottamalla yhteyttä omaan IT-tukeen ja operaattoriin tai palveluntarjoajaan. Jos ongelma aiheuttaa sanomaliikenteessä käyttökätkon, toimitaan viennin asiakasohjeen no. 20/2009 mukaan (Yksittäisen EDI-lähtäjän käyttökätkojen aikana sovellettava varamenettely).

6. TULLAUSOHJELMAN MUUTTUMINEN

Yrityksen tullausohjelman tai sen version muuttumisesta tulee tiedottaa sähköpostiosoitteeseen EDI-luvat (at) tull.fi, jotta voidaan selvittää mahdollisen testauksen tarve. Uutta versiota tai ohjelmaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin Tulli antaa luvan käyttöönottoon.

7. LISÄTIETOJA

Kysymyksiä viennin asiakkaaksi hakeutumisesta voi lähettää osoitteeseen EDI-luvat (at) tull.fi.

8. TESTITAPAUSTEN KUVAUKSET

Testitapaukset uusitaan muutaman kuukauden välein. Nämä kuvaukset tukevat SAD-lomakkeella annettua testitehtävää.

8.1. Itsenäinen testaus, testitapaukset 1 - 4

TESTITAPAUS 1:

Testitapaus 1 on vienti-ilmoittamisen perustapaus:

- ilmoitus on täydellinen vienti-ilmoitus eli sisältää kaikki Tullin vaatimat tiedot
- vienti on lopullista ja suuntautuu kolmanteen maahan eli EU:n ulkopuolelle
- tavara on yhteisötavaraa, joka ei ole ollut missään tullimenettelyssä aikaisemmin
- kyseessä on suora osto/myynti
- vientitapahtuman alkuperäiset tiedot löytyvät kauppalaskulta ja tavaraluettelosta
- asiakas haluaa vahvistuksen poistumistullitoimipaikan tulliviranomaisilta, kun tavara on poistunut yhteisön alueelta

Testi on suoritettu onnistuneesti, kun asiakas on saanut Tullin järjestelmästä MRN-numeron sisältävän hyväksymissanoman sekä pdf-tiedoston sisältävän luovutussanoman. Jos asiakas saa Tullin järjestelmästä virhesanoman, asiakkaan on korjattava sanomarakennetta tai ilmoituksen tietoja.

TESTITAPAUS 2:

Myös testitapaus 2 on perustapaus. Siinä kuitenkin tavaran paino on alle yhden kilogramman eikä toimitusehto ei ole Incoterms-ehtojen mukainen.

Asiakas testaa tapauksen itsenäisesti ennen varsinaisen teknisen ja rinnakkaistestauksen aloittamista. Testi on suoritettu onnistuneesti, kun asiakas on saanut Tullin järjestelmästä MRN-numeron sisältävän hyväksymissanoman sekä pdf-tiedoston sisältävän luovutussanoman.

TESTITAPAUS 3:

Kyseessä on vienti EU:n veroalueen ulkopuolelle Jerseyyn saarelle. Tämä vaikuttaa ilmoituksen menettelykoodiin.

Asiakas testaa tapauksen itsenäisesti ennen varsinaisen testauksen aloittamista. Testi on suoritettu onnistuneesti, kun asiakas on saanut Tullin järjestelmästä MRN-numeron sisältävän hyväksymissanoman sekä pdf-tiedoston sisältävän luovutussanoman.

TESTITAPAUS 4:

Testitapaus 4 on ennakolta annettu ilmoitus. Vienti-ilmoituksen voi antaa jo ennen, kuin tavara on lastattu kulkuneuvoon tai esitettävissä Tullille. Tällöin vienti-ilmoituksessa kerrotaan, milloin tavara on Tullin tarkastettavissa. Tässä testitapauksessa testataan myös virheellisen tiedon antamista: määrämaa on Norja, mutta ilmoitukseen määrämaaksi merkitään Yhdysvallat. Asiakas saa Tullin järjestelmästä virheilmoituksen ja lähettää sen jälkeen järjestelmään korjatun vienti-ilmoituksen, jossa ilmoitetaan korjattavan ilmoituksen tapahtumatunnus.

Asiakas testaa tapauksen itsenäisesti ennen varsinaisen testauksen aloittamista. Testi on suoritettu onnistuneesti, kun asiakas on saanut Tullin järjestelmästä virheilmoituksen, lähettänyt korjatun sanoman ja saanut Tullin järjestelmästä MRN-numeron sisältävän hyväksymisilmoituksen.

8.2. Tekninen testaus, testitapaukset 5 – 12

TESTITAPAUS 5:

Huomioitavaa:

- bulk-tavara
- 2-vaiheinen ilmoitus (epätäydellinen ilmoitus ja täydentävä ilmoitus, joka annetaan sen jälkeen, kun asiakas on saanut poistumisvahvistuksen Tullista)
- vapaaehtoinen packaging tulliselvityserällä
- rautatiekuljetus
- viejä ilman jatko-osaa
- testitapaus tehdään joko yksi- tai kaksivaiheisena yrityksen toimintamallista riippuen

TESTITAPAUS 6:

Vientitavarana tuoli. Huomioitavaa:

- Lisäpaljous
- ehtokoodit
- FIX-koodit
- EUR liiteasiakirjana (liiteasiakirjan pvm aina pakollinen)
- viejänä yksityishenkilö

TESTITAPAUS 7:

Kyseessä on kaksivaiheinen ilmoittaminen. Ennakolta annetaan epätäydellinen ilmoitus, ja täydentävä ilmoitus annetaan ennen poistumista. Huomioitavaa:

- useita vastaanottajia
- kontit kohdistetaan tavaraerään
- pakkaamaton tavara
- testitapaus tehdään joko yksi- tai kaksivaiheisena yrityksen toimintamallista riippuen

TESTITAPAUS 8:

Huomioitavaa:

- Kontit ilmoitetaan 1. tavarerällä
- lisäpaljous
- pitkä vastaanottajatieto
- negaatio
- merkit

TESTITAPAUS 9:

Huomioitavaa:

- Lisäpaljoutena valutettu nettopaino
- taloudellisesti vaikuttava menettely
- edeltävän asiakirjan kohdalla ilmoitetaan tullausnumero (ja pvm)

TESTITAPAUS 10:

- Kyseessä on taloudellisesti vaikuttava, yksinkertaistettu menettely, jossa lupa menettelyn käyttämiselle pyydetään ilmoituksella.
- Vientitapahtuma nousee inhimilliseen käsittelyyn.

TESTITAPAUS 11:

- Testitapauksessa nimikkeelle kohdistuu kansallinen rajoitus, jolle ilmoitetaan ehtokoodi ja EU-rajoitus, jolle ilmoitetaan sekä ehtokoodi että lisäkoodi.
- Ilmoituksessa huomioitava myös rahdinmaksutapa, sinetti, UNDG -koodi ja reittimaat.

TESTITAPAUS 12:

- Testitapauksessa vienti-ilmoitus annetaan varamenettelyssä olevasta vientierästä.
- Huomioitava; erityismaininnan lisäkoodi FIXEV = varamenettely sekä todellinen vientipäivä kentässä exportPointDate".
- Vientitapahtuma nousee inhimilliseen käsittelyyn.